

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De oceaan en de kweekvijver

van Dijk, Y.; Vaessens, T.

Publication date
2008

Published in
De Brakke Hond

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Dijk, Y., & Vaessens, T. (2008). De oceaan en de kweekvijver. *De Brakke Hond*, 101, 21-25. <http://www.brakkehond.be/101/vaess1.html>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

- [home](#)
- [inzendingen](#)
- [archief](#)
- [blog](#)
- [persarchief](#)
- [redactie](#)
- [abonneren](#)
- [nieuwsbrief](#)

[Home](#) > [101](#) > [Yra van Dijk en Thomas Vaessens](#)

Yra van Dijk en Thomas Vaessens

De oceaan en de kweekvijver

Terugkijkend op het begin van zijn schrijverscarrière vertelde P.F. Thomése in 1991 hoe hij eind jaren zeventig zijn eerste stukjes schreef voor het *Eindhovens dagblad*. Het vervulde hem met weemoed: wat had hij allemaal 'in het Donkere Zuiden' bij elkaar geploeterd, en wat was daarvan maar weinig doorgedrongen bij de literaire smaakmakers in de Randstad! Nee, als begin van een literaire carrière waren zijn jaren als provinciale journalist een valse start geweest.

Nu, dertig jaar later, is er veel veranderd. Hoewel kranten als *NRC*, *de Volkskrant* en *Trouw* in literaire kringen natuurlijk nog steeds hoger aangeschreven staan dan, bijvoorbeeld, het *Eindhovens dagblad*, kunnen we ons toch nauwelijks meer herkennen in het beeld dat Thomése schetst van de jonge provinciaal die er jaren over doet om via allerlei omwegen – het *Eindhovens dagblad* – uiteindelijk het publiek te bereiken dat hij wil bereiken: de literaire smaakmakers.

Neem het weblog van de in 2006 overleden Jeroen Mettes. Zijn 'Poëzienotities' leverden hem in zeer korte tijd in kringen van poëziefhebbers een reputatie op waarvoor hij zonder weblog, als schrijver voor bijvoorbeeld kranten of tijdschriften, jaren nodig gehad zou hebben. Ook al omdat hij als nog niet gedebuteerd dichter en als nog niet gepromoveerd wetenschapper niet zo heel gemakkelijk over veel ruimte in zulke media zou hebben kunnen beschikken. Zijn situatie was vergelijkbaar met die van Thomése aan

Abonnement

Een abonnement op de papieren versie van De Brakke hond kost slechts 32 euro. Klik [hier](#) voor een abonnement.

Nummer nabestellen? [klik hier](#).

Boekenlinks

kortingen
tot 32%

proxis.be

Over

De Brakke Hond is geen tijdschrift voor hondenliefhebbers die zich interesseren

het eind van de jaren zeventig: een onbekende provinciaal met talent, maar zonder literaire connecties. Thomése moest jaren ploeteren in een plaatselijke krant, Mettes kon al zijn gedachten over poëzie onmiddellijk kwijt op een weblog dat binnen de niche van de poëzie voor iedereen zichtbaar was.

Internet verandert de literatuur en het literaire leven. Er vallen allerlei barrières weg, barrières waarvan voorheen vooral de kwetsbare schrijvers last hadden: schrijvers van werk dat door uitgevers en tijdschriftredacties niet herkend of begrepen werd. Of schrijvers van werk dat niet goed genoeg bevonden werd. Dat heeft grote voordelen. Zo hadden maar weinig poëzieliefhebbers de postings van Mettes willen missen. In deze bijdrage betogen wij echter dat we, als we van zulke voordelen willen kunnen blijven profiteren, ook de nadelen onder ogen moeten zien van het wegvallen van de literaire barrières op internet.

Als we spreken over literatuur op internet, spreken we vooral over poëzie. Een ding is zeker: de poëzie leeft in cyberspace. We hebben het al vaak gehoord: bundels hebben minieme oplagen, de recensies ervan verdwijnen naar steeds onzichtbaardere uithoekjes van de krant, maar op ontelbare sites wordt aan poëzie gedaan.

Hoeveel mensen zouden in de afgelopen maand een gedicht van Willem de Merode hebben gelezen? Of van Guido Gezelle? Vrijwel niemand, zou je denken. Maar de website www.gedichten.nl bewijst het tegendeel. Onlangs werd daarop een sonnet van De Merode geplaatst: een vers over de liefde van een eeuw oud. Hoewel de dichter niet meer bekend is en het gedicht niet direct aanspreekt -er is nogal wat afstand en tijd en taal, bekeken in een week tijd maar liefst 1030 mensen het gedicht, dat ze beoordeelden met gemiddeld een 7.29.

Op www.gedichten.nl staan duizenden oude en nieuwere gedichten, en wat ruw rekenwerk leert ons dat er sinds de oprichting van de site 3 miljoen keer literaire gedichten bekeken zijn. Wie zei er dat er in Nederland niet meer gelezen wordt?

Nu is een webpagina 'bezoeken' nog niet hetzelfde als hem lezen, maar laten we er eens van uitgaan dat slechts 10 procent van de 77.800 mensen die bijvoorbeeld een gedicht van Bart Moeyaert aanklikten, het ook daadwerkelijk lazen. Dat zijn dus nog 7780: oneindig veel meer dan de oplage van de gemiddelde poëzie-bundel, om nog maar te zwijgen van de literaire tijdschriften. Dat is dus goed nieuws.

Is het internet dan het antwoord op de afnemende rol van de literaire tijdschriften, waarvan er na de komende jaarwisseling weer twee verdwijnen: Raster en Bunker Hill? Zou je kunnen stellen dat websites als gedichten.nl zoetjesaan de taak overnemen die de zo zieltogende tijdschriften van oudsher hadden: het bijeenbrengen, selecteren, presenteren en becommentarieren van nieuw literair werk?

Helaas niet. Er gebeurt op het internet op dit gebied nog verbluffend weinig: websites met gedichten zijn er in overvloed, maar elektronische literaire tijdschriften bestaan nauwelijks in Nederland en Vlaanderen. Tenminste niet als we onder een tijdschrift verstaan: een medium dat met een vaste frequentie verschijnt, met een vaste redactie, en waarin met zorg geselecteerd oorspronkelijk literair werk verschijnt waarvoor bij voorkeur ook nog betaald wordt. Nu is frequentie minder van belang op internet (al wil je wel van tijd tot tijd iets nieuws lezen), maar de andere zaken zijn voor een tijdschrift cruciaal. Wat gedichten.nl en vergelijkbare websites niet doen is nieuw werk publiceren, laat staan dat er een vergoeding tegenover staat. Al evenmin wordt er werk geselecteerd op literaire criteria door een identificeerbare, vaste redactie. Als we even voorbijgaan aan de sites die vooral een etalage zijn van het ook bestaande papieren tijdschrift (Poezieclub (Awater), Krakatau, Het liegend konijn, etc), zijn er nauwelijks

voor hondenvoeding, hondenverzorging, puppies en hondenvakanties, het bevat 100% literatuur.

Nieuwsbrief

Schrijf u in op onze nieuwsbrief "[Letters](#)".
Vul hier uw e-mailadres in:

Powered by [YourMailinglistProvider.com](#)

literaire tijdschriften op internet te vinden. Het wordt tijd dat daar verandering in komt.

Daar is in de eerste plaats geld voor nodig. De Nederlandse subsidiegever op dit gebied, het Literair Productiefonds, richt zich voorlopig alleen op papieren tijdschriften. Wel ziet het ernaar uit dat daar beweging in komt. In de nieuwe tijdschriftenregeling die het fonds onlangs bekend maakte, is een voorwaarde voor het ontvangen van subsidie dat tijdschriften ook op internet 'aanwezig zijn'. Het is te hopen dat de tijdschriften die handschoen oppakken en dat ze méér van hun aanwezigheid op internet maken dan alleen een obligate digitale voorpagina van het papieren tijdschrift.

Als het fonds internet belangrijk vindt, waarom subsidieert het dan niet bestaande digitale tijdschriften als [Meander magazine](#)? Dat wil immers echt een tijdschrift zijn, met vaste rubrieken en interviews. Het biedt een podium voor aankomend talent, nodigt iedereen uit om bijdragen in te zenden waaruit een selectie wordt gemaakt, en reikt bovendien een prijs uit.

Nieuwe en nog onbekende dichters worden uitvoerig aan het woord gelaten in interviews, en hun werk krijgt veel ruimte. Over het algemeen zijn het amateurs die wel literaire ambities hebben, maar die nog niets hebben gepubliceerd bij literaire uitgeverijen.

Neem Lia Spitters (1957), die in het interview op de website vertelt dat ze associatieve 'droomgedichten' schrijft. Ze is, net als alle dichters, met drie gedichten vertegenwoordigd: 'vogels drinken zand/ de bomen zijn rood aangelopen/ bladeren vallen niet'. Ook veel podiumdichters zijn hier te vinden, zoals het slamduo Kila en Babsie, met prettig absurde gedichten: *'Je rijdt een mus aan en nu zullen zijn kindermusjes hun moeder nooit meer zien/ Nooit meer wormen gevoerd krijgen door moedermus./ Geen warme vleugels./ Geen extra plastic versteviging voor het nest.'*

Hoewel Meander blijkens het colofon een vaste redactie heeft, is de kwaliteit heel divers - dat zal de verklaring zijn voor het uitblijven van subsidie.

Hetzelfde kan gezegd worden van [De gekooide roos](#), 'een webstek vol literatuur en poëzie'. Er schijnt een redactie te zijn die inzendingen selecteert, maar die blijft anoniem. Er staat werk op (waaronder ook veel Afrikaanse poëzie) van 155 auteurs, de een bekender dan de ander. Tussen mij onbekenden als Ronald van den Bergh of 'Berelaf' prijkt plotseling de naam van Remco Campert, vertegenwoordigd met vijf gedichten. Het niveau van de inzendingen loopt ook hier sterk uiteen: tegenover echte verrassingen staan echte draken van gedichten.

Dat is het gevolg van het verdwijnen van een institutionele hiërarchie die er in de wereld van het papier nog wel is, en die het ene tijdschrift van het andere onderscheidt. Heeft de betrokkenheid van subsidiegevers, uitgevers en boekhandels bij de klassieke literaire tijdschriften een selectieve werking, die is hier niet meer vanzelfsprekend aanwezig. Het verdwijnen van de hiërarchie en van het elitaire karakter van poëzie is zelfs veelal het expliciete doel.

Het voordeel daarvan is natuurlijk dat de drempel van de papieren debuutbundel verdwenen is - al veel eerder kan men zich nu een dichter noemen en gelezen worden. Het nadeel is dat de lezer geen enkele garantie heeft om op een poëziewebsite ook kwaliteit aan te treffen: hij zal dat zelf per gedicht steeds weer opnieuw moeten vaststellen, en zich door veel middelmatigheids heen moeten werken om de krenten uit de pap te kunnen vissen.

De 'kweekvijver' heeft hier veel weg van een oceaan, wat betekent dat veelbelovende dichters er wel eens in kunnen verdrinken. Ook voor al gevestigde dichters zijn er nauwelijks mogelijkheden om zichtbaar te worden op het internet. Het enige wat er voor

hen op zit is een eigen site onderhouden, zoals Tonnus Oosterhoff en Mark Boog dat doen voor hun digitale poëzie. Dat is natuurlijk duur en arbeidsintensief, en bovendien moet de zich oriënterende lezer al weten wat hij zoekt om op zulke persoonlijke sites terecht te komen.

Wat we nodig hebben is een werkelijk literair poëzietijdschrift op internet, waar je nieuwe literaire gedichten kan vinden. Het zou een broedplaats moeten zijn, waar Nederlandse dichters hun werk op kunnen zetten voordat het op papier gepubliceerd wordt, of zelfs zonder dat het ooit op papier terecht komt. Een belangrijke afdeling van het nieuwe tijdschrift zou gewijd kunnen zijn aan digitale poëzie, die zich alleen van het scherm laat lezen.

Hoe glibberig het begrip ook, kwaliteit moet op die site het eerste criterium zijn. Dat betekent dat ook ongepubliceerde dichters ertussen kunnen komen, als hun werk maar de moeite waard is. Daarvoor zijn twee dingen noodzakelijk. Ten eerste een vaste, identificeerbare en kritische redactie. Een stichting als Perdu in Amsterdam of het Poëziecentrum in Gent zou het initiatief kunnen nemen om een dergelijke site op te richten en te onderhouden, wellicht in samenwerking met bestaande (elektronische) tijdschriftredacties. Ook de onlangs opgerichte Vereniging van Literaire tijdschriften, waarin De Revisor, Tirade, De Gids en Hollands Maandblad vertegenwoordigd zijn, zou een website kunnen oprichten en onderhouden. De ervaring van die redacties is precies wat een toekomstig digitaal tijdschrift nodig heeft om literaire kwaliteit te waarborgen. Alleen zo kan de cruciale rol van het literaire tijdschrift behouden blijven in de toekomst.

Daar is natuurlijk geld voor nodig. Het ligt voor de hand dat het Nederlands Literair Produktie en Vertalingenfonds een deel van haar tijdschriftenbudget daarvoor reserveert. Niet omdat we per se weer een elitair en hiërarchisch systeem in het leven willen roepen, maar omdat het ongelooflijk is dat er zo weinig recent Nederlands literair werk van kwaliteit op internet te vinden is.

De houding van dichters, literaire tijdschriftredacties, uitgevers en subsidieverstrekkers ten opzichte van internet moet nodig veranderen. De waarde van literatuur is immers niet afhankelijk van de vraag of het gedrukt staat.

Er zijn aardig wat sites waar amateurs op kunnen publiceren. Op www.gedichten.nl zijn bijvoorbeeld 22.000 gedichten gerangschikt naar onderwerp, bijvoorbeeld 'hobby' (22) of humor (429), om bij de h te blijven. Niet alleen aan die nadruk op het onderwerp van de gedichten zie je dat we hier op een ander niveau zijn beland: ook de vormgeving van de site wijst daar op en het feit dat dichters hier niet met naam en toenaam, maar alleen met een voornaam genoemd worden. Vergelijkbare sites zijn www.gedichten.nl, <http://www.dichtenmaar.nl>, www.gedicht.nu, www.dichttalent.nl of www.gedichtenweb.nl.

Daarnaast zijn er nog enkele meer literaire sites, zoals het 'poeziedagblad' *Rottend Staal* (via www.epibreren.com). Dit 'dagblad' voor poëzie is vooral een verzameling visitekaartjes van 196 dichters. Ook hier staan bekende en onbekende dichters door elkaar. Erg informatief voor wie een dichter zoekt voor een optreden bijvoorbeeld, maar in tegenstelling tot wat het woord 'dagblad' doet vermoeden, niet actueel. De biografieën zijn vaak zes of zeven jaar geleden voor het laatst bijgewerkt, en de afgedrukte gedichten al even oud.

Dan zijn er nog sites waar niet zozeer literatuur, als wel literaire nieuwsjes, debatten of blogs op te vinden zijn, zoals het uitvoerige [Literair Nederland](http://www.literairnederland.nl) of [De](http://www.debrakkehond.nl)

[contrabas.](#)

Omdat de internationale festivals vaak wel uitvoerige websites onderhouden, wil de ironie dat we onze 'eigen' dichters vaak het beste kunnen vinden op de sites van bijvoorbeeld Poetryweb www.poetryinternationalweb.org, die veel te bieden heeft. Een gedicht van de maand, een redactioneel, iedere maand een nieuw nummer, veel internationale poezie en audio-fragmenten.

Ook www.casadellapoesia.org is de moeite waard. Op die Italiaanse site kunnen we bijvoorbeeld gedichten vinden van onze eigen Willem van der Toorn, Martin Reints of Maria van Daalen. Het Duitse Lyrikline heeft dezelfde opzet als Poetryweb: www.lyrikline.org/. Op al deze internationale sites is de archief- en bloemleesfunctie sterk. Er staan veel voordrachten op om te downloaden op je i-Pod.

© [Yra van Dijk](#) en [Thomas Vaessens](#)

inhoudsopgave nr. 101

De Brakke Hond. Literair tijdschrift met neus
Contact: webmaster@brakkehond.be